

Organizacje pozarządowe zrzeszone w Koalicji Kocham Puszcę nie zmieniły zdania w sprawie Puszczy Białowieskiej

W związku z pojawiającymi się w ostatnim czasie w mediach oraz w wypowiedziach polityków błędnymi interpretacjami postulatów Koalicji Kocham Puszcę, Koalicja przypomina fakty dotyczące Puszczy Białowieskiej oraz powtarza swoje stanowisko dotyczące jej ochrony.

W związku z pojawiającymi się w ostatnim czasie w mediach oraz w wypowiedziach polityków błędnymi interpretacjami postulatów Koalicji Kocham Puszcę, Koalicja przypomina fakty dotyczące Puszczy Białowieskiej oraz powtarza swoje stanowisko dotyczące jej ochrony.

1. W marcu 2016 roku ówczesny minister środowiska Jan Szyszko podpisał aneks do planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa Białowieża. Umożliwiło to znaczne zwiększenie pozyskania drewna z Puszczy Białowieskiej. [Następnie zezwolono na prowadzenie wycinki w drzewostanach ponad stuletnich](#)¹, w których – zgodnie z obowiązującym planem zadań ochronnych dla tego obszaru Natura 2000, nie powinno się prowadzić gospodarki leśnej. Decyzje te były motywowane trwającą gradacją kornika drukarza. Koalicja Kocham Puszcę, podobnie jak [liczni naukowcy i instytucje naukowe w Polsce i za granicą](#)², stała na stanowisku, że kornik drukarz jest naturalnym i kluczowym elementem ekosystemu puszczańskiego, tak samo jak występowanie martwego drewna, a wycinka stanowi poważne zagrożenie dla wyjątkowych wartości przyrodniczych Puszczy. W związku z tym koalicja zdecydowanie sprzeciwiała się planom wycinek i uważała, że [decyzja ministra Jana Szyszki jest szkodliwa dla tego ekosystemu oraz niezgodna z prawem – zarówno polskim jak i europejskim](#)³. Działania Koalicji Kocham Puszcę służyły wyłącznie ochronie Puszczy Białowieskiej przed wycinką i nie miały związku z afiliacją polityczną ówczesnych władz. Koalicja podtrzymuje swoje negatywne stanowisko na temat decyzji zwiększających wycinkę w Puszczy Białowieskiej, które zostały podjęte w latach 2016-2017. Jednocześnie przypominamy, że organizacje pozarządowe niejednokrotnie wskazywały, że prowadzenie punktowych cięć ze względów bezpieczeństwa przy zachowaniu odpowiednich procedur jest zgodne z polskim i unijnym prawem. Intensywna wycinka z lat 2016 - 2018 i punktowe usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu to skrajnie odmienne działania, których porównywanie jest nieuzasadnione.
2. W kwietniu 2018 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok, w którym stwierdził, że [wycinka narusza unijne prawo, ponieważ została rozpoczęta bez zachowania odpowiednich procedur i stanowi zagrożenie dla zamieszkujących Puszcę zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych chronionych przez prawo Unii Europejskiej](#)⁴. Trybunał zobowiązał polski rząd do zakończenia wycinki i wycofania z obiegu prawnego dokumentów, które do niej doprowadziły. Wyrok Trybunału nie oznacza, że nie można prowadzić punktowych i starannie zaplanowanych cięć ze względów bezpieczeństwa.
3. [Komitet Światowego Dziedzictwa w swoich stanowiskach kilkakrotnie przypominał o konieczności zakończenia wycinek](#)⁵. Komitet Światowego Dziedzictwa - ostatni raz w roku 2019 - zwrócił uwagę polskiemu rządowi na zobowiązania naszego kraju związane z ochroną Puszczy Białowieskiej, między innymi na konieczność stworzenia Zintegrowanego Planu Zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa oraz – stanowiącego część tego dokumentu – [planu zabezpieczenia pożarowego](#)⁶. Komitet Światowego Dziedzictwa wyraźnie zaznaczył też, że wszelkie nowe plany dotyczące gospodarki leśnej w Puszczy muszą być zgodne ze Zintegrowanym Planem Zarządzania. Ponadto Koalicja Kocham Puszcę wskazuje, że strona polska w dalszym ciągu nie wdrożyła planu zabezpieczenia przeciwpożarowego, zgodnego z rekomendacjami Komitetu Światowego Dziedzictwa.
4. Choć zarówno wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE jak i stanowiska Komitetu Światowego Dziedzictwa dotyczyły ograniczenia wycinek, ani Trybunał, ani Komitet, nie postulowały

całkowitego zaprzestania interwencji w Puszczy Białowieskiej. Dopuszczalne są cięcia ze względów bezpieczeństwa, choć – co podkreśla UNESCO – [jedynie po rygorystycznej ocenie ryzyka i nie może to oznaczać intensywnych wycinek i wywozu drewna z lasu](#)⁷. Drzewa zagrażające bezpieczeństwu powinny być obalane i pozostawiane w lesie do naturalnego rozkładu. Takie rozwiązanie dobrze funkcjonuje w parku narodowym i puszczańskich rezerwach. Obalanie drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu powinno być jednak proporcjonalne do zagrożenia, co podkreślali przedstawiciele Koalicji Kocham Puszczę. [Wielokrotnie zwracaliśmy na to uwagę i domagaliśmy się takich działań jeszcze przed rozpoczęciem wycinek w 2017](#)^{8, 9, 10}. W związku z najpoważniejszą od dziesięcioleci suszą zwiększającą ryzyko pożarów lasów w całym kraju, a zatem również w Puszczy Białowieskiej, Koalicja Kocham Puszczę domaga się pilnych działań w tym obalania tych nielicznych drzew, które zagrażają napowietrznym liniom energetycznym poprowadzonym przez Puszczę, a docelowo - ukrycia tych linii pod ziemią.

5. Zagrożenie pożarowe w Puszczy Białowieskiej - lesie o dużym udziale drzew liściastych oraz o charakterze naturalnym - jest mniejsze niż w monokulturach sosnowych. Dane naukowe wskazują, że duże nagromadzenie martwych świerków nie wpływa samo w sobie na zwiększenie ryzyka pożarowego w lasach¹¹. Ryzyko pożarowe stwarzają powierzchnie trawiaste, które pojawiły się głównie na zrębach, powstałych w wyniku nielegalnych wycinek w 2017 roku. Argument o bezpieczeństwie publicznym był podczas prowadzenia wycinek w Puszczy Białowieskiej wielokrotnie nadużywany. Pretekst ten wykorzystano w latach 2016-2018, by intensywnie pozyskiwać drewno w miejscach, które ze względu na ich szczególną wartość przyrodniczą zgodnie z prawem wyłączone są z aktywnych działań gospodarki leśnej. Doprowadziło to do dewastacji wielu wartościowych fragmentów Puszczy. Pomimo rozległych wycinek w 2017 roku pominięto martwe drzewa przy drogach i w pobliżu linii energetycznych, choć wiedza o drzewach stwarzających zagrożenie jest dla Lasów Państwowych powszechnie znana, gdyż Instytut Badawczy Leśnictwa prowadzi projekt FORBIOSENSING polegający m.in. na identyfikacji poszczególnych drzew stwarzających zagrożenie¹². **Z tego względu Koalicja Kocham Puszczę sprzeciwiała się i sprzeciwia nadal rozległym wycinkom w Puszczy Białowieskiej motywowanym zagrożeniem pożarowym.** Teraz z uwagi na ogromną suszę w całym kraju apelujemy tylko o obalenie nielicznych, starannie wybranych drzew w bezpośrednim sąsiedztwie linii energetycznych, których samoistny upadek mógłby uszkodzić instalacje i spowodować pożar. To dwie różne kwestie i przedstawianie ich w sposób sugerujący, że zmieniliśmy zdanie, jest całkowicie nieuzasadnione.
6. Jednocześnie Koalicja Kocham Puszczę po raz kolejny podkreśla konieczność podjęcia działań, które zwiększą zabezpieczenie Puszczy przed pożarami. Działania te zostały wskazane [w wysłanym 30 kwietnia br. liście Koalicji Kocham Puszczę do ministra środowiska Michała Wosia](#)¹³, a także w uwagach, które [Koalicja Kocham Puszczę zgłosiła do projektów planów urzędzenia lasu dla nadleśnictw puszczańskich w maju 2019 roku](#)¹⁴. Najważniejsze postulaty Koalicji Kocham Puszczę dotyczące zwiększenia bezpieczeństwa pożarowego to:
- Obalenie, zgodnie z obowiązującymi planami urzędzenia lasu i przy zachowaniu odpowiednich procedur, drzew zagrażających liniom energetycznym (a w dalszej perspektywie - poprowadzenie tych linii pod ziemią);
 - Przygotowanie wymaganego przez obowiązujący Plan Zadań Ochronnych Natura 2000 programu retencji polegającego na budowie urządzeń piętrzących na ciekach;
 - Przywrócenie odpowiedniego stanu istniejącym obiektom retencyjnym i zablokowanie rowów odwadniających;
 - Dopuszczenie jednostek straży pożarnej w rejonie Puszczy;
 - Zakończenie prac nad "Planem przeciwpożarowego zabezpieczenia i gaszenia pożarów lasu dla polskiej części Transgranicznego Obiektu Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest" i

jego wdrożenie.

Koalicja Kocham Puszcę wyraża nadzieję, że zaprezentowane powyżej stanowisko będzie podstawą do rzetelnego prezentowania w mediach poglądów koalicji na kwestie ochrony Puszczy Białowieskiej.

Kontakt:

Sylwia Szczutkowska, Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, tel. 512281664, e-mail: sylwia@pracownia.org.pl

Przypisy:

1. Decyzja Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w sprawie usuwania drzew zasiedlonych przez korniki oraz pozyskania drzew powodujących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego i pożarowego, we wszystkich klasach wieku drzewostanów w nadleśnictwach Białowieża, Browsk, Hajnówka (ZU.6004.1.2017)
<http://www.lasy.gov.pl/pl/pro/publikacje/biuletyn-informacyjny-lasow-panstwowych/2017/bilp-6-2017>, str. 11
2. Wybrane stanowiska instytucji naukowych na temat wycinek w Puszczy dostępne są na stronie <https://kochampuszcze.pl/informacje/#6>
3. <https://www.greenpeace.org/poland/aktualnosci/1924/minister-szyszko-wydal-wyrok-na-puszcze-bialowieska>
4. <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=201150&pageIndex=0&doclang=PL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6494948>
5. <https://whc.unesco.org/en/list/33/documents>
6. <https://whc.unesco.org/en/decisions/7478>
7. <https://whc.unesco.org/en/decisions/7478>
8. https://storage.googleapis.com/planet4-poland-stateless/2019/06/8b6da45b-8b6da45b-raport_patrole_lesne.pdf (strony 30-32)
9. <https://puszcza-bialowieska.blogspot.com/2016/03/dlaczego-nadl-biaowieza-zwleka-z.html>
10. <https://www.facebook.com/fundacjadzikapolska/photos/a.1577086205898304/2557580174515564/?type=3&theater>
11. Andrus R.A et al. 2016. Fire severity unaffected by spruce beetle outbreak in spruce-fir forests in southwestern Colorado. *Ecological Applications* 26: 700-711; Szczygieł R., Kwiatkowski M. Kołakowski B. 2016. Zagrożenie pożarowe Puszczy Białowieskiej. *BiTP* 43(3):143H160
12. Stereńczak, K., Kraszewski, B., Mielcarek, M., Piasecka, Ż., (2017). *Inventory of standing dead trees in the surroundings of communication routes – The contribution of remote sensing to potential risk assessments*. *Forest Ecology and Management*, 402, 76-91. doi 10.1016/j.foreco.2017.07.018

13. <https://www.greenpeace.org/poland/aktualnosci/27915/koalicja-kocham-puszcze-apeluje-o-zespol-kryzysowy-dla-puszczy-bialowieskiej-chronmy-puszcze-przed-pozarami/>
14. http://www.wwf.pl/sites/default/files/2019-05/uwagi%20i%20wnioski%20_%20PULe%20PB2019.pdf